

Луцький національний
технічний університет

ЕКОНОМІЧНИЙ форум

Науковий
журнал

№ 4
2012

Рекомендовано до друку вченою радою
Луцького національного технічного університету
(протокол № 2 від 27 вересня 2012 року)
Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 17353 - 6123 Р
Рекомендовано як фахове видання з економіки
(Постанова Президії ВАК України №1-05/2 від 23.02.2011 р.)

У науковому журналі висвітлюються актуальні проблеми розвитку економіки макро-, мезо- та мікрорівнів. Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен, географічних назв підприємств, організацій установ та іншої інформації несуть автори статей. Висловлені у цих статтях думки можуть не збігатися з точкою зору редакційної колегії і не покладають на неї ніяких зобов'язань.

Головний редактор:

Герасимчук З.В., доктор економічних наук, професор

Заступник головного редактора:

Вахович І.М., доктор економічних наук, професор

Члени редакційної колегії:

Галушкіна Т.П., доктор економічних наук, професор

Голян В.А., доктор економічних наук, професор

Грановська Л.М., доктор економічних наук, професор

Захарченко В.І., доктор економічних наук, професор

Ковальська Л.Л., доктор економічних наук, професор

Козоріз М. А., доктор економічних наук, професор, академік АЕН України

Кошій О.В., доктор економічних наук, професор

Кузнєцова А.Я., доктор економічних наук, професор

Мікула Н.А., доктор економічних наук, професор

Слав'юк Р.А., доктор економічних наук, професор

Смовженко Т.С., доктор економічних наук, професор

Черчик Л.М., доктор економічних наук, професор

Рецензенти:

Алексєєв І.В., доктор економічних наук, професор, заступник директора Інституту економіки та менеджменту, завідувач кафедри фінансів (Національний університет «Львівська політехніка»).

Карлін М.І., доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів економічного факультету (Волинський національний університет імені Л.Українки).

Адреса редакції: 43026, м.Луцьк, вул. С. Ковалевської, 29, Луцький національний технічний університет, кафедра фінансів, тел. (0332) 78-55-66, e-mail: ekonomforum_lntu@mail.ru

Підписано до друку 27.09.2012 р. Формат А4. Папір офсетний. Гарн. Таймс. Ум. друк. арк. 47,5
Обл.-вид.арк. 46,2. Тираж 300 прим. Ціна за домовленістю. Редакційно-видавничий відділ ЛНТУ (43018,
м. Луцьк, вул. Львівська, 75). Свідоцтво Державного комітету телебачення та радіомовлення України ДК
№ 3880 від 20.09.2010 р. Зам. 359.

У НОМЕРІ: ЕКОНОМІЧНИЙ ФОРУМ № 4/2012

ЗМІСТ

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ

Волинчук Ю.В.	
Теоретичний підхід до визначення сутності логістичних центрів.....	4
Качалай В.В.	
Тлумачення економічної сутності категорії «витрати» для потреб бухгалтерського обліку	11
Лук'яненко Л.І., Любенюк Н.О.	
Методичні підходи до оцінки об'єктів права інтелектуальної власності.....	15
Пироженко О.Ю.	
Понятие процесса урбанизации в теориях пространственного развития.....	22
Сушик І.В., Сушик О.Г.	
Розвиток сільського зеленого туризму як фактор відродження українського села.....	30

ЕКОНОМІКА І УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Губенко І.В.	
Вплив монетарного регулювання на забезпечення економічної безпеки національної економіки.....	36
Кичко І.І.	
Механізм реалізації інституціональної моделі формування та задоволення особистих потреб.....	42
Макух С.М.	
Пріоритети використання прямих іноземних інвестицій в контексті соціалізації економіки України.....	49
Смолич Д.В.	
Сутність державно-приватного партнерства як механізму активізації інвестиційно-інноваційної діяльності в Україні.....	54
Щурик М.В.	
Державні землі аграрного сектора як важіль подолання кризи в сільському господарстві.....	58
Яценко О.М.	
Інноваційно-інформаційна платформа розвитку бджільництва в умовах глобалізації... ..	65

СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Копилов А.А.	
Фонди національного добробуту: міжнародний досвід.....	75
Кулініч О.М.	
Роль міжнародної торгівлі у глобальному перерозподілі водного навантаження.....	82
Мойсей В.І.	
Ефекти впливу міжнародної міграції трудових ресурсів на економіку країн-реципієнтів та країн-донорів.....	90
Савош Л.В., Михальчук Л.В.	
Визначальні характеристики та класифікаційні ознаки міжнародного туризму.....	92
Хлобыстов Е.В., Жарова Л.В.	
Устойчивое развитие макрорегионов: выбор неокOLONиализма.....	101
Anna Mempel-Śnieżyk	
The investment attractiveness of regions on the example of lower Silesia.....	106
PhD Katarzyna Miszczak	
Shaping a new world order – evolution of ideas.....	112

Ph.D. Piotr Hajduga Special economic zones and state aid rules.....	122
---	-----

РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Вахович І.М., Табалова О.Є. Теоретичні засади дослідження регіональних асиметрій сталого розвитку.....	129
Галазюк Н.М. Розвиток транскордонного співробітництва прикордонних регіонів України	141
Забедюк М.С. Підходи до формування та реалізації стратегії ендегенного розвитку регіону.....	144
Ковальська Л.Л. Конкурентоспроможність регіону: методика оцінки та напрями нарощення.....	149
Корсак В.І. Аналіз ефективності регуляторних впливів на реалізацію продовольчої безпеки регіонів.....	158
Олександренко І.В. Інвестиційна безпека регіону: теоретичний аспект.....	169
Пиріг С. О. Моделювання впливу ІКТ на соціально-економічний розвиток регіону.....	176
Плотницька С.І. Підходи до диференціації і типологізації депресивних територій України в контексті формування регіональної політики.....	183
Поліщук В.Г. Smart city: стимулювання сталого розвитку міст на основі сучасних електронних технологій.....	188
Різник Н.С. Концептуальні підходи до проведення економічної амністії капіталу на регіональному рівні.....	198
Савка Б.Р. Удосконалення територіальної організації логістичної інфраструктури регіону.....	206
Савлук О.В. Методичні підходи до оцінки інвестиційної привабливості регіону.....	213
Соколи І.И., Бровкова Е.Г., Бровкова Е.В. Туристические кластеры, как основной элемент конкурентоспособного развития экономики Одесского региона.....	222
Черчик Л.М. Сучасні реалії формування та розвитку регіональних рекреаційних систем в умовах посилення інтеграційних процесів.....	228
Чужкова О.Ю. Стратегічні імперативи розвитку роздрібно-торговельної мережі регіонів.....	236

ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Горобець О.В. Методика розрахунку збитку, спричиненого забрудненням атмосфери внаслідок розміщення твердих побутових відходів на звалищах.....	247
Лесь А.В. Інституційне середовище запровадження екологічних програм у сільському господарстві.....	254
Петрушенко М.М. Еколого-економічні конфлікти в контексті теорії ігор: науково-методичні підходи.....	260
Сидорченко Т.Ф. Сутність та концептуальні підходи щодо формування земельно-майнового комплексу на екологоорієнтованих засадах.....	265

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Алькема В.Г. Управління економічною безпекою транспортного підприємства.....	269
Барішевська І.В. Методологічні аспекти управління переходом сільськогосподарських підприємств на інноваційний тип розвитку.....	275
Бечко П.К., Митяй О.В. Методичні підходи щодо оцінки фінансових результатів сільськогосподарських підприємств.....	278
Коваленко О.М., Станіславик О.В. Особливості формування інноваційної стратегії промислового підприємства.....	282
Кривов'язюк І.В., Кузмінська Б.О. Теоретичні засади управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємства...	288
Полінкевич О.М. Принципи та функції інноваційних бізнес-процесів промислових підприємств в новій економіці.....	297
Цопа М.Б. Ключові фактори успіху виробничих підприємств у сфері збуту.....	304

ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

Дзямучич М.І., Чиж Н.М. Специфіка регулювання НБУ ліквідності комерційних банків.....	310
Діденко О.М. Іноземний капітал в банківській системі України: основні тенденції в посткризовий період.....	315
Кравченко О.О. Формування інформаційної аналітичної бази при сценарному фінансовому плануванні і прогнозуванні на залізничному транспорті.....	319
Луняков О.В. Финансовые агрегаты в идентификации сокращений на финансовом рынке.....	330
Подік І.І. Податкові загрози економічній безпеці держави.....	336
Bogusław Póltorak, Ph.D. The role of securitisation of bank assets in polish banking system in 2009-2011.....	345

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ І АУДИТ

Амбарчян М.С. Консолідована фінансова звітність банків: суть і суб'єкти формування.....	350
Писаренко Т.М. Моделі організації управлінського обліку затрат у процесі виробництва на промислових підприємствах.....	354
Садовська І.Б., Мороз С.І. Критичний аналіз показників господарської діяльності підприємства як вхідної інформації для моделей оцінки ймовірності банкрутства.....	361

ДЕМОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА ПРАЦІ ТА СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА

Ізюмцева Н.В., Гуренко О.А. Організація процесу навчання персоналу банку в умовах економіки знань.....	368
Леган І.М. Нормативно-правове забезпечення державної молодіжної політики в Україні.....	373

УДК 631. 11: 658.012.32

Барышевська І.В.

Миколаївський державний аграрний університет

МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ПЕРЕХОДОМ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ІННОВАЦІЙНИЙ ТИП РОЗВИТКУ

У статті розкривається сутність теорії інноваційного типу розвитку. Обґрунтовано методологічні аспекти управління переходом сільськогосподарських підприємств на інноваційний тип розвитку

Ключові слова: інновації, інноваційний тип розвитку, стратегічний потенціал, організаційний клімат, організаційна культура, організаційна та аналітична діяльність

I. Baryshevska

THE METHODOLOGICAL ASPECTS OF THE MANAGEMENT OF THE TRANSITION OF THE AGRICULTURAL ENTERPRISES TO INNOVATIVE TYPE OF DEVELOPMENT

The article reveals the essence of the theory of the innovative type of development. Grounded methodological aspects of the management of the transition of the agricultural enterprises to innovative type of development

Key words: innovations, innovative type of development, strategic potential, organizational climate, organizational culture, organizational and analytical activity

Барышевская И.В.

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ УПРАВЛЕНИЯ ПЕРЕХОДОМ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ НА ИННОВАЦИОННЫЙ ТИП РАЗВИТИЯ

В статье раскрывается сущность теории инновационного типа развития. Обоснованы методологические аспекты управления переходом сельскохозяйственных предприятий на инновационный тип развития.

Ключевые слова: инновации, инновационный тип развития, стратегический потенциал, организационный климат, организационная культура, организационная и аналитическая деятельность

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. Трансформаційні процеси, які постійно відбуваються в економіці потребують посилення інноваційної активності суб'єктів господарювання та держави. Інновації визначають основні показники виробничо-господарської діяльності підприємств, напрями змін на довгостроковий період, забезпечують конкурентоспроможність у майбутньому. Проведений аналіз статистичних даних підтверджує той факт, що підприємства аграрного сектору зазнають серйозної кризи в інноваційній сфері і, якщо не починати активних заходів для її подолання, як з боку держави, так і керівництва підприємств, несприятливі наслідки будуть мати місце в найближчому майбутньому.

Інновації повинні охоплювати усі підсистеми підприємства, включаючи організаційну і управлінську. Будь-яка інновація потребує змін в технічній, технологічній, біологічній, інформаційній, економічній, організаційній, фінансовій та управлінській підсистемах. Однак такий підхід в більшості підприємств практично відсутній. Існуючі структури управління мало рухомі, характеризуються низьким коефіцієнтом гнучкості.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Проблемами інноваційної діяльності займалися багато вітчизняних учених, серед них О. Гудзинський, А. Погорадзе, Н. Сіренко, Н. Чухрай, О. Ястремська та інші. Однак, ми вважаємо, що теоретичні і методичні підходи до вирішення задач переходу сільськогосподарських підприємств на інноваційний тип розвитку залишаються недостатньо розробленими як у науковому, так і в прикладному аспектах.

Цілі статті. Обґрунтувати методологічні аспекти управління сільськогосподарських підприємств при переході на інноваційний тип розвитку, виділити ключові елементи.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Теорія інноваційного типу розвитку являє собою диференційовану по ряду напрямів, але цілісну систему знань ефективною стратегії функціонування і трансформації

будь-якої господарської системи, що спирається у своєму переході до більш високого ступеня розвитку на багатогалузевий комплекс нових наукових знань.

Дана теорії включає наступні положення:

- розуміння економіки будь-якого рівня як системного динамічного організму, ядром якого є господарська система, як сукупність взаємопов'язаних та взаємодіючих виробничих сил, організаційно-економічних відносин;

- вчення про внутрішні об'єктивні чинники оновлення, до складу яких входять первинні фактори-ресурси і вторинні фактори-процеси.

Інноваційний тип розвитку характеризується трьома комплексними ознаками:

- новаторськими цілями діяльності, її інноваційними результатами в кожному періоді розвитку;

- інноваційними засобами досягнення новаторських цілей (постійним оновленням технологічної бази);

- сукупністю внутрішніх та зовнішніх умов, які забезпечують інноваційну діяльність (законодавчо-нормативна база, розвинений інноваційний менеджмент, мотиваційний механізм, доступність інноваційних факторів-ресурсів).

На думку Н. Чухрай, інноваційний розвиток підприємства – це досягнення стратегічних цілей і завдань підприємства через формування й реалізацію його інноваційного потенціалу [2].

Перехід на інноваційний тип розвитку викликає зміни всіх компонентів господарської діяльності сільськогосподарських підприємств. Суттєві зміни знає технологічна база, організаційна структура, комплекс ресурсного забезпечення, механізм управління, менеджмент, мотиваційна система. В цілому, як правило, змінюється стратегія розвитку підприємства.

Процес управління переходом до інноваційного типу розвитку є більш містким та специфічним ніж управління вже налагодженим процесом інноваційного розвитку. Оскільки на перший план виступає необхідність керувати процесом змін в кількісних показниках ресурсів, їх якості, механізмах мотивації працівників на прийняття нестандартних рішень. А тому, первинним є зміна системи самого управління, яке повинне випереджати за темпами розвитку виробництво.

Система управління сільськогосподарських підприємств інноваційного типу розвитку передбачає вдосконалення кількісних параметрів менеджменту (табл.1).

Передумовою для ефективного впровадження системи управління інноваційним типом розвитку є наявність чіткої схеми організаційної структури. Більшість керівників не замислюються, що відсутність чіткого розуміння працівниками питань підпорядкування, зон відповідальності, і як наслідок, визначених вимог до результатів роботи – призводить до більшості організаційних збоїв, дублюванню функцій, що ведуть до зайвих незворотних витрат.

Таблиця 1

Кількісні параметри менеджменту для сільськогосподарських підприємств інноваційного типу розвитку

Параметри потенціалу менеджменту	Оцінка
Тип структур управління	Адаптивна Множинна Ринково-стратегічна Матрично-функціональна
Стратегічний потенціал	Стратегічне управління Управління стратегічними завданнями Управління зі стратегічним плануванням Конкурентне управління
Організаційний клімат	Вимагають зміни зовнішні фактори Увага до навколишнього середовища Прихильність до довгострокової стійкої діяльності Невдачі не змінять готовності до ризику
Організаційна культура	Кланова
Організаційна діяльність	Паралельна масштабна реалізація
Аналітична діяльність	Аналіз майбутнього та складання прогнозів

При переході на інноваційний тип розвитку, типи структур управління підприємством повинні бути гнучкі, які пристосовуються до постійно змінюваних умов, до них відносять:

- адаптивна – здатність відносно швидко пристосовуватись до нових умов. Вони орієнтуються на прискорену реалізацію складних програм і проектів у межах великих підприємств і об'єднань. Як правило, вони формуються на тимчасовій основі, тобто на період реалізації проекту, програми, вирішення проблеми або досягнення встановленої цілі;

- множинна – використовується сучасними компаніями, які включають ряд підприємств. В її основі лежить поєднання різних організаційних структур управління;

- ринково-стратегічна – відповідальність за розробку і реалізацію стратегій і планів маркетингових заходів на кожному ринку несуть менеджери по ринку, які співпрацюють із спеціалістами функціональних підрозділів, де виробляється стратегія маркетингу для кожного ринку;

- матрично-функціональна – відповідь на підвищення ступеня динамічності середовища. Високий ступінь адаптації забезпечується тимчасовим характером функціонування структурних одиниць – проектних груп.

Наступним етапом змін є правильно обрана стратегія управління потенціалом підприємства. Управління потенціалом підприємства – означає встановити рівень наявного потенціалу та виявити резерви для його покращення.

Підприємства з інноваційним типом розвитку повинні включати наступні етапи управління стратегічним потенціалом: стратегічне управління, управління стратегічними завданнями, управління зі стратегічним плануванням, конкурентне управління.

Організаційна культура й організаційний клімат є двома основними факторами продуктивного функціонування організації, тобто саме тут реально здійснюється ідеал цілісності, здійснення якого дозволяє організації функціонувати найбільш оптимально як усередині даного соціуму, так і в якості особливої соціальної групи.

На думку А. Погоразде структура організаційної культури включає п'ять елементів [1]:

1. Культура умов праці: характеристики і показники санітарно-гігієнічних, психофізіологічних, соціально-психологічних і естетичних умов праці.

2. Культура засобів праці і трудового процесу: впровадження досягнень науки і техніки у виробництво, рівень автоматизації і механізації, якість устаткування і інструментів, ритмічність і планованість роботи підприємства, рівень матеріально-технічного забезпечення, якість продукції, що випускається, використання передових методів праці, методи оцінки результатів, забезпечення дисципліни.

3. Культура міжособових відносин (комунікацій): соціально-психологічний клімат в трудовому колективі, відчуття колективізму, взаємодопомога, наявність і розділення працівниками цінностей і переконань компанії, особливості зовнішніх комунікацій з навколишнім середовищем.

4. Культура управління: методи і стиль керівництва, гуманізм, індивідуальний підхід, відношення до персоналу, професіоналізм управлінців, методи мотивації і стимулювання, підвищення рівня задоволеності працею.

5. Культура працівника: етична культура (поведінка, знання етикету і етики, ціннісні орієнтації, переконання і культура відчуттів) і культура праці (рівень освіти і кваліфікації, відношення до праці, дисциплінованість, старанність, творчість на робочому місці).

Організаційна функція являє собою процес формування діяльності, розподіл завдань, повноважень підприємницьких структур, що включає відповідальність за досягнення загальної мети всіма учасниками.

Аналітичний елемент механізму забезпечує обґрунтування і підтримку прийняття управлінських рішень не тільки в межах формування ділової репутації підприємства, а й всієї системи управління в цілому. Від якості аналітичних рішень залежить забезпечення подальшого розвитку підприємства і формування його нових стратегій. У рамках функціонування цього елемента проводиться аналіз стану зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства, оцінка стану управління діловою репутацією підприємства, організаційної структури і функціональних підрозділів підприємства. На основі аналізу внутрішнього середовища підприємства проводиться корегування виробничих і

організаційних заходів, аналізується вплив діяльності підприємства і його продукції на контактні аудиторії на всіх етапах життєвого циклу виробів.

Висновки. На сучасному етапі реформування української економіки для підвищення результативності діяльності сільськогосподарських підприємств основну увагу слід приділяти теорії інноваційного розвитку. Однією з підсистем таких заходів є вихід підприємства з кризи з подальшим розвитком у довгостроковій перспективі. Таким чином, вітчизняна економіка потребує розробки теорії та методології для впровадження системи управління інноваційним потенціалом підприємства на довгострокову перспективу з урахування стратегічної мети його діяльності.

Список використаних джерел:

1. Погоралдзе А.А. Культура производства: сущность и факторы развития / А.А. Погоралдзе. – Новосибирск: Наука. Сиб. Отделение, 1990. — 246 с.
2. Чухрай Н. Формування інноваційного потенціалу підприємства: маркетингове та логістичне забезпечення / Н.Чухрай — Львів: Нац. ун-т „Львівська політехніка”, 2002. — 316 с.